

عنوان مقاله:

بررسی تطبیقی حق و حکم بامحوریت آراء

محل انتشار:

اولین کنفرانس پژوهش در فقه، حقوق و علوم اسلامی (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

سیدمحمد کاظم یزدی

نایینی

علی شفیعی - مدیر گروه فقه کاربردی پژوهشکده اسلام تمدنی و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی؛ دانشجوی دکتری فقه و مبانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه

خلاصه مقاله:

دانش فقه؛ دانش مدیریت رفتارهای انسان است که این رفتارها یا برآمده از حقوق اند و یا متعلق احکام اند. به همین جهت می توان گفت جغرافیای فقه به صورت حداکثری بین دو مقوله حق و حکم قرار دارد سخن گفتن از دو مقوله حق و حکم و نسبت سنجی بین آن دو بحثی فلسفه حقی و فلسفه فقهی است که شاید بتوان فهمید چرا این بحث در آراء فقیهان پیشین به صورت برجسته مطرح نبوده است. فلسفه حقوق و فلسفه فقه هر دو از دانش های نوینادی - البته با اندکی تفاوت بین شان - هستند که چند دهه پیش نیست که مورد اهتمام و توجه قرار گرفته اند. حق و حکم گرچه در درون فقه و آموزه های فقهی قرار دارند؛ اما همان گونه که اشاره شد پرداختن به آن دوجه صورت علمی پیشینه ای کهن ندارد. فقدان سابقه آموزشی و پژوهشی جدی به این مقوله در فقه؛ فقیهان بعدی را در پرداختن به آن به سختی و رنج انداخته است به گونه ای که هم در تفاوت مفهوم آن دو و هم در معیارهای تفکیک آن دو گاه سخنانی گاه غیر روشمند گفته شده است حق و حکم و تکلیف در نگاه فقیهان از جامعیت برخوردار نبوده است و تعریف و تلقی ایشان از این مقوله موضوعات و مصادیق نوپیدای حقوق سیاسی و فرهنگی و فکری را در بسیاری از موارد مورد پوشش قرار نمیدهد. به گمان نگارنده یکی از ظرفیت هایی که می تواند به بازسازی و نوآوری در فقه کمک کند و فقه را امروزی و پویا نشان دهد پرداختن ژرف اندیشانه و همه جانبه به دو مقوله حق و حکم و نسبت سنجی و تبیین معیارهای تفکیک این دو از یکدیگر از یک سو و تعیین حجم و میزان هر یک از آن دو در فقه موجود و مطلوب است. در این نوشتار پس از طرح مباحثی هم چون مفهوم شناسی و مصداق شناسی حق و حکم تلاش شده تا آراء فقیهان شیعی با محوریت نظرات دو فقیه برجسته معاصر - سید یزدی و میرزای نایینی - به حق و حکم گزارش شود و معیارهای تفکیک این دو مقوله در آراء فقیهان و حقوق دانان معاصر مورد مطالعه قرارگیرد

کلمات کلیدی:

حق؛ حکم؛ تکلیف؛ معیارشناسی حق و حکم؛

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/669620>

